

Dubrovački konzulat u Ateni

Zdravko Šundrica

Grčka, nosilac antičke kulture i civilizacije, u Srednjem i Novom vijeku izgubila je svoj stari značaj. Promjenivi nekoliko gospodara, u XV. stoljeću postala je jednom od provincija velikog Otomanskog carstva i kao takva ostala sve do prve polovine XIX. st. (1830). Uza sve to, ona je ipak zbog izvanredne razvedenosti svoje obale i povoljnog geografskog položaja uvijek igrala značajnu ulogu u pomorskoj trgovini između Istoka i Zapada. Odatle česte borbe između Turaka i Mlečana za pojedine grčke luke, koje su predstavljale ključne točke za osiguranje slobodne plovidbe.

Ali grčke luke nisu bile samo neophodne usputne stanice, gdje su se sklanjali brodovi od nevremena i snabdjevali vodom i živežnim namirnicama na putu Istok-Zapad i obratno, nego se u njima vršila i trgovačka razmjena. Grčka je raspolagala raznim sirovinama, kao što su: svila, vosak, kože, južno voće, a na Peloponezu i žito, koje je u tim lukama razmjenivala za manufakturne proizvode Zapada ili inače sa tim sirovinama trgovala. Poznato je da su, pored mletačkih, holandskih, denoveških i drugih, Grčku i grčke luke posjećivali dubrovački brodovi i trgovci. Međutim do danas nije bilo poznato, da je u slavnom gradu Antike — u Ateni bio osnovan u drugoj polovini XVII. stoljeća dubrovački konzulat, kojega zanimljivu historiju iznoismo pred čitaoce »Našeg mora«.

Dvije ličnosti igraju presudnu ulogu u osnivanju dubrovačkog Konzulata u Ateni. To su: Jaketa Palmotić, jedan od najspretnijih dubrovačkih diplomata XVII. st. i Kazlar aga, vrlo uticajna i ugledna ličnost na dvoru Mehmeda IV.

Jednog dana, bilo je to 24. studenog 1665. god., Kazlar aga je preko dubrovačkog dragomana zamolio Jaketu Palmotića, tadašnjeg poklisara na Porti, da bi mu učinio veliku uslugu, te postavio dubrovačkim konzulom u Ateni njegov naročitog prijatelja, Grka Jorga Polihroni. Pošto mu

Palmotić uz najbolju volju nije mogao učiniti tu uslugu, jer je ona prelazila njegova ovlaštenja, Kazlar aga je zamolio, da se u tu svrhu u njegovo ime obrati senatu, a sutradan mu je osobno poslao svog kandidata Polihronija, da se uvjeri o njegovoj sposobnosti za tu službu. Iz razgovora s Polihronijem Palmotić je doznao, da on već 8 godina zastupa u Ateni interese holandske države, kao njezin konzul, te da je stajao uvijek na raspoloženju, prema riječima Polihronija, mnogim dubrovačkim brodovima koji tamo stižu, kao i to, da je on već ranije pismeno molio neke dubrovačke poklisare, da mu ishode od senata imenovanje za konzula u Ateni, ali da do danas nije primio nikakva odgovora.

Utiask koji je Polihroni ostavio kod Palmotića bio je dobar. »Pravo da kažem, pisao je Palmotić senatu 26. XI., rečena osoba, koliko se može vidjeti, ne izgleda loš čovjek. Vrlo je fin i lijepo se vlada«. Bez naročite preporuke, Palmotić je prepustio senatu da stvar riješi, a u slučaju da je odbiju, molio je da mu kažu što će odgovoriti Kazlar agi, »koji se u nastojanju da ovaj Grk dobije spomenuti položaj pokazao tako gorljivim«.

Stvar je riješena pozitivno. U vijeću Umoljenih, 9. I. 1666. god. jednoglasno je donesena odluka »da se imenuje našim konzulom u Ateni i njenom području Jorgo Polihroni Grk sa svim povlasticama, ovlaštenjima, koristima, častima i ostalim prerogativima, koje uživaju strani naši konzuli u drugim gradovima Istoka i to na zagovor i molbu gospodina Kazlar age velikog turskog cara«.

Razumljivo je da je senat za uslugu koja je jasno izražena već u samoj odluci imenovanja, očekivao od Kazlar age protuusluge. O tom nam otvoreno govori koncept pisma sastavljenog 4 dana poslije donošenja gornje odluke. »Da bismo ugodili Kazlar agi, kaže se u konceptu, uvjereni da će i njegovo gospodstvo odgovoriti uvijek svojim posredova-

njem i uslugama u korist ove Republike, premda su mnogi naši domaći i stranci molili ovaj položaj i bili od mnogih i mnogih preporučeni, izabrali smo sa punim glasovima ovoga senata za konzula naše države u Ateni željenog i preporučenog od Kazlar age Jorga Polihroni, za koga vi svjedočite, (pišu Palmotiću) da je sposoban za tu službu.« Ali pored toga što je senat očekivao, da će mu Kazlar aga općenito biti pri ruci u državnim poslovima, htio je iz ove usluge izvući i neke konkretne koristi. Palmotić je naime kod uručivanja konzularnih patenata lično Kazlar agi (i to u slučaju ako je Kazlar aga sam glavom tražio imenovanje Polihronija) morao tražiti autentičnu kopiju berata, koji je Polihroni morao dobiti od turskih vlasti, da bi bio priznat u Ateni, kako bi senat imao takav primjerak u slučaju otvaranja sličnih konzulata u Smirni i drugim primorskim gradovima u Otmanskom carstvu. Prema drugoj verziji ovog pasusa (koncept je sav išaran) Palmotić je trebao prije nego bi pokazao i izručio patente, ishoditi od Kazlar age jedan opći emri, prema kojem bi sultan pristao, da Dubrovčani mogu postavljati svoje konzule u Ateni, Smirni i drugim gradovima i mjestima u Otmanskom carstvu, kako ih mogu postavljati u drugim stranama svijeta. Da bi što više udovoljio Kazlar agu, trebao ga je zapitati, da li ima u vidu nekog svog kandidata, jer je senat spreman da ga imenuje konzulom u Smirni.

Išarani koncept, datiran sa 13. siječnja, a redigiran poslije puna dva mjeseca istom 18. ožujka, sam po sebi nam govori, da je izvršenje odluke o imenovanju Polihronija naišlo na poteškoće. I zbilja, u konceptu je konačno precrtano sve ono što smo gore iznijeli u vezi konzulata u Ateni, a nadodan novi pasus, koji je sastavljen na temelju odluke vijeća Umoljenih od 6. ožujka »da se do daljnega suspendira slanje patenata konzulata u Ateni, dodijeljenog Grku Jorgu Polihroni. »U tom pasusu senat je javljao Palmotiću, da je smatrao potrebnim da suspendira izbor Polihronija za konzula u Ateni, jer je dobio izvještaj, da je Grk i sumnjive vjere, te da je već ranije tražio istu službu nudeći novac prijašnjim dubrovačkim poklisarima. »Moramo vjerovati, kaže dalje senat, s nadom da taj novac utjera na nedopušteni način, a možda i sa nadom da iskoristi spomenuti položaj, kako bi pod imenom dubrovačkog konzula zastupao mletačke trgovce i brodove.« Na kraju je senat stavljao na srce Palmotiću, da se pomnjivo raspita kakav je čovjek Polihroni i da li ga je Kazlar aga lično preporučio ili preko posrednika, te ga o svemu potanko izvjesti.

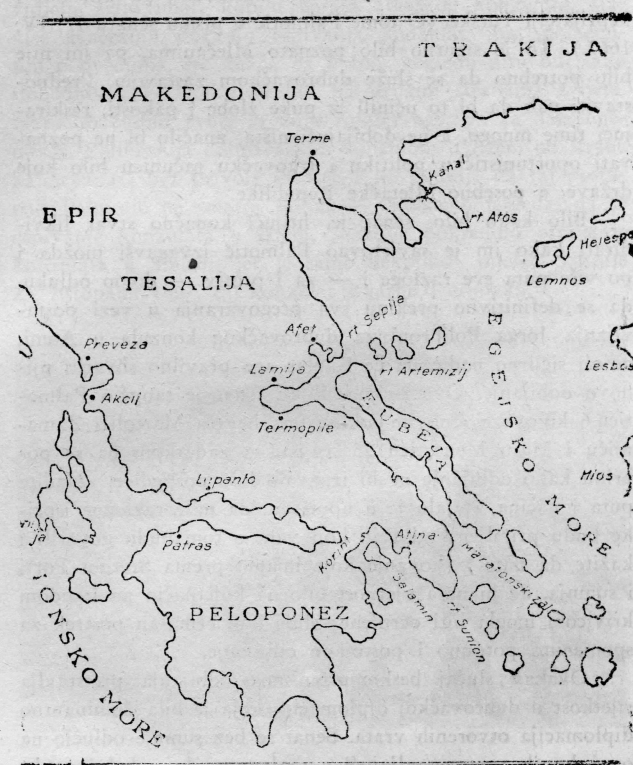
Dok se u Dubrovniku preko 2 mjeseca otezalo sa odgovorom, očito zbog skrajnjeg opreza senata, u Carigradu se Palmotić čudio, kako još nema odgovora. Smatrao je čak da su stradali kuriri usljed izvanredne studeni, koja je te godine vladala. S druge strane bio je na sto muka sa čehajom i Kazlar agom, koji su se neprestano interesirali za odgovor i više mu nisu htjeli vjerovati da nije primio odgovor. Zbog toga je došao u opasnost da odbije od sebe čehaju, koji mu je uz veliko nastojanje, kako javlja senatu pismom od 17. ožujka, postao dobrim prijateljem. Još veće čuđenje a i neprilike koje ima radi toga što nema odgovora od senata, opisao je u pismu od 17. travnja, kad se užiči da već 5 mjeseci nema vijesti iz Dubrovnika.

Toliko očekivano pismo senata konačno je u svibnju stiglo u Carigrad, ali kako znamo, nije moglo ni najmanje obradovati Palmotića, koji se i dalje morao ispričavati da još nije primio odgovor, navodeći stari razlog da su kuriri stradali na putu. Razumljivo je da takav odgovor nije mogao više zadovoljiti Kazlar agu, pa je jednog dana dao razumjeti

Palmotiću, da ga vuče za nos. Tako se Palmotić tuži senatu u svom odgovoru od 18. svibnja. Pored toga u istom odgovoru naglašava, da je Polihroni preporučen od Kazlar age, da uživa veliku njegovu zaštitu i da se on lično za njega zauzeo zbog toga što mu je veliki prijatelj i vjerni službenik u Ateni, koju Kazlar aga drži kao Has (careva zemlja data na uživanje uz određene obaveze). U pogledu pak same Polihronijeve ličnosti kaže da zna samo da je Grk i da se ne čuje, koliko se mogao obavijestiti, da bi bio loš čovjek. Koliko je pak sam mogao vidjeti, da je vrlo plemenit i uglađen, te da je holandski konzul u Ateni. Osvrćući se na primjedbu senata, da je Polihroni njegovim predšasnicima nudio novac da bi mu isposlovali konzulat, napominje da mu je i sam Polihroni pokazivao više pisama, u kojima su mu raniji poklisari davali dobre nade da će ga dobiti. Priznava dalje, da je Polihroni i njemu nudio darove preko svojih posrednika, ali ne novac i da se on zadovoljio sa dva zubaca, koja mu je u dva puta darovao.

Palmotić je sada ponovno morao čekati, a u međuvremenu se morao oboruzati velikim strpljenjem zbog čestih intervencija raznih visokih ličnosti. Te intervencije su mu bile toliko dodijale, da je u pismu od 11. lipnja molio senat da riješi ovo pitanje ili pozitivno ili negativno. Ovo je pisao poslije intervencije Bostandži paše, koji mu je u pozlaćenoj mahrani poslao teskeru u kojoj je preporučivao Polihronija. Zanimljivo je napomenuti da se na kopiji ovog pisma (Palmotić je sam prepisao u posebnu svesku sva pisma koja je uputio senatu 1666. i 1667. god.) nalazi uz pasus o Bostandži paši ovakva marginalija: »Naumice sam spomenuo rečenu pozlaćenu mahramu da zavidnicima i podrugljivcima pukne srce.«

Samo nekoliko dana poslije intervencije Bostandži paše, došao se u ime Kazlar age žaliti Palmotiću, što još nema odgovora u pogledu Polihronijeva pitanja, sam sultanov kapidži. (Pismo od 20. VI.) Kazlar aga se konačno toliko naljutio, da je tražio od kajmekana da dade Polihroniju berat

— konzularne patente. Prema pisanju Palmotića (6. VII.) tako bi i usljedio, da sam Polihroni nije molio, da se još čeka na odgovor senata, uvjeren od istog Palmotića, da bi time sve pokvario jer bi senat zabranio dubrovačkim brodovima da dolaze na te strane. Kazlar aga je tada dao ultimatum, da će ako tokom mjeseca srpnja ne stigne povoljni odgovor iz Dubrovnika, dati konzularne patente Polihroniju i bez privole senata. »Stoga neka vode računa vaše ekscelencije, završava Palmotić, jer ova stvar nije šala.«

Kako vidimo, jedan lijepi broj uticajnih ličnosti na Portu urgirao je neprestano da senat imenuje njemu nepoznatog Grka za konzula u Ateni. Dapače je Kazlar aga prijetio, da će ga sam dati postaviti. Upravo to je predstavljalo za senat nerješivu zagonetku — misterij. Tko je taj Polihroni, da uživa podršku tolikih uticajnih ličnosti? Ne radi li se o nekoj podvali? Neće li Polihroni kao dubrovački konzul u Ateni, kamo »ili nikad ili rijetko« dolaze dubrovački brodovi iskoristiti položaj dubrovačkog konzula i usluživati Turcima neprijateljske mletačke brodove (Kandijski rat), te na taj način posijati razdor između Dubrovnika i Porte? Ova su pitanja mučila senat i stavljala ga u vrlo neugodan položaj. Trebalo je udariti po ruci Kazlar agi, koji je bio vrlo moćan kod sultana i sultanije majke, a i tolikim drugim uticajnim ličnostima ili izabrati za konzula čovjeka, koji im je izgledao nepouzdanim i time se izvrgnuti eventualnim neugodnostima.

Čini se da je strah senata ipak bio pretjeran i da se tu radilo u stvari o častohleplju Polihronija, koji je pod svaku cijenu htio dobiti još jednu titulu i velikom prijateljstvu Kazlar agre, koji je iskorištavao svoj ugled i mobilizirao još i druge ugledne ličnosti, kako bi izišao na ruku svom častohlepnom službeniku i prijatelju. Glavni razlog njihova straha, da će možda Polihroni pod imenom dubrovačkog konzula usluživati mletačke brodove, gotovo sasvim otpada. On je naime već kao holandski konzul, prema posebnim kapitulacijama, koje su imale i Francuska i Engleska, mogao usluživati sve brodove, koji su doplovili na područje njegove jurisdikcije pod holandskom zastavom, pa bili oni i neprijatelji Turske. (O tome Palmotić u pismu senatu 17. IV. 1667.). To je sigurno bilo poznato Mlečanima, pa im nije bilo potrebno da se služe dubrovačkom zastavom. Predpostaviti pak da bi to učinili iz puke zlobe i pakosti, reskirajući time mnogo, a ne dobijajući ništa, značilo bi ne poznavati oportunističku politiku i trgovačku računicu bilo koje države, a posebno Mletačke Republike.

Bilo kako bilo, senat je, htijući konačno stvar likvidirati kako im je savjetovao Palmotić izvagavši možda i po više puta sve razloge i — za i protiv — donio odluku, da se definitivno prekinu sva pregovaranja u vezi postavljanja Jorga Polihroni za dubrovačkog konzula u Ateni, gojeći sigurno nadu, da će Kazlar aga pravilno shvatiti njihovo odbijanje. Ovu svoju odluku senat je saopćio Palmotiću 6. kolovoza, a novim poklisarima harača Martolici Zamanjiću i Matu Menčetiću 25. rujna, sa zadatkom da se pobrinu kako odbijanje ne bi izazvalo loše posljedice. »Nadite puta i načina, stajalo je u uputstvu, da naše razložne isprike budu priniljene od svih koji vam o tom budu govorili i kažite da nam poštovanje koje imamo prema Sretnoj Porti i sumnja, da bi naša vjernost bilo na koji način pa i tuđom krivicom mogla biti ocrnjena; služi kao efikasan postrek za spomenuto potpuno i postojano odbijanje.

Ovakav slučaj beskompromisnog odbijanja pretstavlja rijetkost u dubrovačkoj diplomaciji, koja je bila dominantno diplomacija otvorenih vrata. Senat se bez sumnje odlučio na ovaj korak pretpostavljajući s razlogom, da ugledni funk-

cioner jedne države, kao što je bio Kazlar aga, neće smjeti istupiti kao njihov neprijatelj zbog toga što odbijaju njegovu molbu u korist jednog njegovog ličnog prijatelja, kad sazna da oni to čine u nastojanju da izbjegniju i samu mogućnost, da postanu neprijateljima njegove države.

U toj su nadi očekivali odgovor sa Porte. Ali su u međuvremenu primili još jedno Palmotićevo pismo, koje im sigurno nije bilo nimalo prijatno. Palmotić im je saopćio (24. VIII), da je Polihroni otputovao u Atenu, ali da su Kazlar aga i čehaja kaimekana i poslije njegova odlaska dalje inzistirali i kod njega i kod Zamanjića i Menčetića na odgovoru iz Dubrovnika. Palmotić nije mogao da shvati krznanje senata pa je izrazio svoje negodovanje i čuđenje »što vaše ekscelencije u vrijeme kad treba stvarati što više prijatelja i intimnih veza, stvaraju, neprijatelje i ne odgovarajući na vrijeme srde prve ličnosti, koji imaju veliki autoritet na dvoru.«

Već je ovo pismo moralo znatno pokolebati senat u donijetoj odluci. Odgovor pak na njihovu odbijajuću odluku, upućen iz Carigrada na 14. rujna, pretvorio je kolebanje u kapitulaciju. Kazlar aga se bio tako rasrdio, da uopće nije htio dati audijenciju dubrovačkom dragomanu, a kad je doznao zašto je došao, odgovorio je da je Polihroni dobar čovjek i da nikad ne bi napravio takvu nevjernost (pomagao Mlečane), a kad bi to i učinio, da bi ga živa oderao i da u tom slučaju ne bi snosio nikakvu krivicu senat, »koji će, grozio se Kazlar aga, jednog dana osjetiti, kako je trebalo postupati sa njemu sličnima i kako se moralo voditi računa o njegovim molbama.«

Uvjeravanja Kazlar age da će Polihroni biti tako strogo kažnjen u slučaju da bi napravio kakve zloupotrebe, te da senat neće zato biti odgovoran, zatim insistiranje Palmotića i spomenutih poklisara, navelo je senat da 16. listopada 1666. god. ranije »potpuno i postojano odbijanje« pretvori u odluku donesenu sa 22 protiv 10 glasova »da se postavi Jorgo Polihroni za našeg konzula u Ateni sa svim privilegijama, koristima i častima, koje imaju ostati naši konzuli,« želeći očit radije izbjeći sigurno neprijateljstvo Kazlar age, nego neizvjesne neugodnosti koje im je mogao prouzrokovati misteriozni Jorgo Polihroni.

Saopćujući ovu odluku poklisarima i Palmotiću 20. listopada, senat im je stavio u dužnost da se izvine zbog ranijeg odbijanja, te lično Kazlar agi predadu konzularne patente za Polihronija, u nadi da će ga na taj način ponovno udobrovoljiti. Začudno, možda je i to bila jedna mjera opreza, ni ovog puta senat nije uputio patente, tako da je Palmotić mogao samo obavijestiti Kazlar agu, da je senat usvojio njegovu molbu, a da će patente uskoro stići.

U međuvremenu Kazlar aga je, da bi obesažio dubrovačke razloge odbijanja njegove molbe, uputio Palmotiću još jednom sultanovog kapidži, da ga uvjeri, odnosno senat, da se ne trebaju bojati mletačkih zloupotreba dubrovačke zastave, jer će on narediti da se zadrži i zapljeni svaki takav brod.

Sigurno je Palmotić osjetio veliko olakšanje, kad mu je stiglo spomenuto pismo senata, a još više kad je 24. listopada 1666. mogao javiti u Dubrovnik, da se Kazlar aga udobrovoljio i da sa zadovoljstvom očekuje patente, da ih pošalje svom prijatelju Jorgu, koji se već od mjeseca kolovoza nalazio u Ateni. Ali, ponovno dugo očekivanje teško je uvrijedilo Kazlar agu. Više nije htio znati za ništa. Patente su stigle u Carigrad izgleda tek krajem prosinca. Poklisari Zamanjić i Menčetić na 29. prosinca javljaju senatu, da primljene patente još nisu uspjeli uručiti Kazlar agi, jer

dubrovački dragoman nije mogao kod njega dobiti audijenciju, ali da će nastojati da je dobije. O tom detaljnije izvještava Palmotić u svom velikom izvještaju o prilikama na turskom dvoru početkom 1667. god. Kazlar aga upoče nije htio primiti dragomana ni saslušati bilo kakve isprike, poručivši mu s prezirom, da mu ne treba njegov razgovor »kad mu ne nosi ključeve Kandije«, a da patente može direktno predati Polihroniju. — Možemo zamisliti razočaranje senata! Prijateljstvo Kazlar age, koje je bilo glavni motiv njihova diplomatskog ustupka, eto nije spašeno, a patente dubrovačkog konzula upućene su čovjeku, koji im je mogao svaki čas prirediti neku neugodnost. Zacijelo kao osudu svoga postupka morali su čitati Palmotićeve rečke: »I sve je bilo uzalud da ga se udobrovolji, jer je ostao vrlo loše raspoložen prema vašim ekscelencijama. A ipak bi bilo najbolje da ga nismo rasrdili, jer pošto je on velikog autoriteta kod sultana i sultanije majke, mogao nam je nekad pomoći u našim potrebama. Daj bože, da nam se vrati milo za drago...«

Iz jednog kasnijeg pisma Palmotića iz Novog Pazara od 17. IV. 1667. vidi se da je Kazlar aga ipak primio patente, te da ih je predao svome zet, da ih ovaj prosljedi Polihroniju. Iz ovog pisma Palmotića, kao i iz pisma senata Floriju Gilbat u Skadar od 2. IV. 1667., može se zaključiti da je senat teško požalio što je popustio Kazlar agi i da bi najradije bio vidio u svojim rukama patente konzulata u Ateni. U to vrijeme javio je senatu iz Skadra Florio Gilbat, koji je tamo bio poslan zbog oslobađanja zarobljenih dubrovačkih podanika, da je holandski konzul Đordo Polikroi, koji se nalazi u Draču, pisao skadarskom dizdaru, svom prijatelju preporučeno pismo za dubrovačke zarobljenike, da mu je Polikroi od prije poznat, da mu je nedavno uputio jedno pismo, te da će sam Polikroi u roku od dva mjeseca doći u Skadar, jer da mu je tako dubrovački senat naredio. Čitava stvar učinila se senatu misterioznom, pa je tražio od Gilbata da mu dade potpuno točno obavještenje (esatis-sima informazione) gdje se prvi put upoznao sa Polikroi i tko je on. Zatim tko ga je potaknuo da piše dizdaru u Skadar i tko mu je naredio da dođe tamo, te da najtočnije (punctualissimamente) izvijesti senat, što mu je Polikroi odgovorio na pismo.

S druge strane je senat bio obavješten iz Drača, da je tamo neki mletački konzul nakrao voskom i kožom za Veneciju patak nekog Arapovića, koji je ranije bio hajduk, a da kani krcati i druge brodove. Razumljivo je da je to izazvalo alarm u Dubrovniku, jer je to značilo otvaranje nove skale — u Draču. K tome su posumnjali, da bi taj mletački konzul mogao biti isti Polihroni. Posumnjali su konačno da se možda poslužio patentom dubrovačkog konzula. Možemo zamisliti, koliko je već zagonetni Polihroni, postao sada zagonetniji! Gilbat je stoga svojim hitnim odgovorom, po istom kuriru, morao unijeti malo svijetla i pomoći senatu da riješi zagonetku ličnosti Polihronija.

Ali senat se nije samo time zadovoljio. Istog dana pisao je i Palmotiću, tražeći od njega da im ogovori, da li je ista ličnost onaj Polikroi u Draču i onaj Polihroni, koga su imenovali konzulom u Ateni. Zatim da li se poslužio patentom dubrovačkog konzula pri otvaranju skale u Draču, kao i to, da li je Kazlar aga naredio otvaranje te skale. Palmotićevim odgovorom, datiranim 17. IV. u Novom Pazaru, u kojem uvjerava senat o istovjetnosti ličnosti, o isključivosti da se Polihroni poslužio dubrovačkom patentom pri otvaranju skale u Draču, jer ga još nije mogao primiti i o neizvjesnosti da li je Kazlar aga naredio otvaranje te skale, gubimo svaki trag o Polihroniju i dubrovačkom Konzu-

latu u Ateni. Možda bismo našli o tome neki podatak više, da neposredno poslije ovih događaja nije slijedio katastrofalni potres, koji je ostavio prazne mnoge stranice dubrovačkih vijeća i izbrisao mnoge daleko dublje tragove.

Premda nemamo nikakvih podataka o aktivnosti dubrovačkog Konzulata u Ateni i njezinom području, činjenicu njegovog osnivanja treba svakako zabilježiti i unijeti na kartu dubrovačkih konzulata XVII. st. i konzulat u Ateni. Ako ne moramo vjerovati Polihroniju, kad kaže da na atensko područje dolaze mnogi dubrovački brodovi, jer se on takvom izjavom želi preporučiti za konzula, — ni senatu, kad izjavljuje, da su se za položaj dubrovačkog konzula u Ateni natjecali mnogi domaći i stranci i bili preporučeni od mnogih i mnogih, jer time želi uveličati uslugu koju čini Kazlar agi, — ne moramo vjerovati tom istom senatu ni onda kad tvrdi, da na atensko područje ne dolaze nikada ili rijetko dubrovački brodovi, jer to tvrdi u času, kad položaj dubrovačkog konzula u Ateni ne želi dati u ruke čovjeka, koga smatra nepouzdanim. Istina će biti negdje po sredini. Sa sigurnošću možemo tvrditi, da su dubrovački trgovci i brodovi od vremena na vrijeme posjećivali luke atenskog područja, te da je osnivanje dubrovačkog konzulata u Ateni, mada izvršeno pod moralnim pritiskom visokih turskih funkcionera, imalo stvarnu osnovu.

Osim toga, podaci koje smo iznijeli u vezi osnivanja ovog konzulata, dozvoljavaju nam da izvedemo još neke zaključke.

U prvom redu jasno proizlazi, da se u XVII. st. smatralo vrlo velikom čašću biti dubrovačkim konzulom, kad se jedan Polihroni, dugogodišnji konzul tadašnje najveće pomorske sile, sa jurisdikcijom u Grčkoj, Moreji i Albaniji, tako uporno za nj bori, kao i to, da je senatu iznad svega bilo stalo, da položi svoje konzulata zauzmu sasvim pouzdane ličnosti.

S druge strane navedeni podaci su značajniji i za odnose između Dubrovnika i Turske u pogledu osnivanja konzulata na područjima Otomanskog carstva. Senat je, kako smo vidjeli, želio imati kopiju berata atenskog konzulata, štaviše generalnu dozvolu osnivanja konzulata na spomenutim područjima, što znači, da u tom pogledu nisu bili tako slobodnih ruku, kako su bili na drugim stranama svijeta. Naročito čudno zvuči grožnja Kazlar age, da će dati imenovati Polihronija dubrovačkim konzulom u Ateni od strane kajmekana i bez privole senata, a još čudnije da taj postupak Palmotić ne smatra šalom. — Konačno izgleda, da je osnivanje konzulata u Ateni, snažnije pokrenulo osnivanje konzulata u Smirni, jer je samo nekoliko mjeseci kasnije 25. listopada 1667. taj konzulat stvarno i osnovan.

Acropolis